

Topmødet i Østen er gået fra klub til magtpol

I Vesten har vi en særlig evne til at undervurdere det, der ikke ligner os selv. BRICS-topmødet den 12.-13. september i New Delhi er ingen undtagelse.

BRICS har i årevis været betragtet som en løs sammenlutning af store udviklingsøkonomier. En geopolitisk og ufarlig kaffeklub, hvor Rusland kunne kritisere Vesten, Kina kunne udfordre USA, og de øvrige medlemmer kunne tale om en mere retfærdig verdensorden.

Det var en bekvem og lækker analyse. Den er ikke længere dækkende.

BRICS, hvis medlemmer tæller mere end 50 pct. af verdens befolkning og mere end 40 pct. af verdensøkonomien, er ved at blive en geopolitisk magtpol – uden at være en alliance.

Der er ingen Nato Artikel 5 (Musketeredens), ingen fælles hæer og ingen fælles ideologi eller fælles værdier. Medlemmerne konkurrerer indbyrdes og har vidt forskellige interesser. Kina og Indien er rivaler i Asien.

Saudi-Arabien og Iran har en lang historie med regional konkurrence.

Rusland står i direkte konflikt, eller, vil nogen mene, i reel krig, med Vesten, mens flere andre BRICS-lande har tætte forbindelser til USA og Europa.

Men de deler en grundlæggende og fremtidsrettet interesse: De ønsker større indflydelse på de internationale spilleregler. Det er BRICS' egentlige betydning.

Mere end symbolpolitik

Organisationens udvidelse har ændret dens karakter. Energi- og råstofproducenter, teknologiske centre, store befolkninger, kapitalstærke økonomier og strategisk placerede lande er nu samlet i samme politiske format. Det giver BRICS en vægt, som ikke tidligere kan reduceres til symbolpolitik. Det mest konkrete område er økonomien.

Diskussionen om handel i nationale valutaer og alternat-

BRICS-topmødet, der afvikles de kommende dage, har i årevis været betragtet som en geopolitisk og ufarlig kaffeklub – løs sammenslutning af store udviklingsøkonomier. Det er ikke længere dækkende. Foto: Bhawika Chhabra/Reuters/Ritzau Scanpix

66

De deler en grundlæggende og fremtidsrettet interesse: De ønsker større indflydelse på de internationale spilleregler. Det er BRICS' egentlige betydning

tive betalingssystemer bliver ofte forkortet som et forsøg på at erstatte dollaren. Det er næppe realistisk på kort sigt. Men målet behøver heller ikke være en ny global valuta.

Det er tilstrækkeligt at skabe flere muligheder og et effektivt værn mod Vestens smag for sanktioner. Hvis mere handel kan gennemføres uden om de finansielle infrastrukturer, som Vesten dominerer og kontrollerer, bliver økonomisk magt mindre koncentreret.

Det gælder også inden for energi, råstoffer, fødevarer og teknologi, hvor BRICS-landene tilsammen sidder på betydelige dele af de ressourcer, resten af verden efterspørger. Det er geopolitisk i sin mest håndgribelige form. Men BRICS' største styrke ligger måske et andet sted.

Organisationen tilbyder et forum for lande, der ikke ønsker at vælge mellem Washington og Beijing. Det er en udvikling, Vesten og især Europa bør forstå bedre. Vi har en tendens til at se international politik som et spørgsmål om leje. Resten af verden ser i stigende grad muligheder og manøvrerfrihed.

Politisk synlig

Et land kan samarbejde med USA om sikkerhed, Kina om handel, Europa om teknologi og Rusland om energi. Det er en måde at bevare handelefrihed på med udgangspunkt i strategisk uafhængighed.

BRICS gør denne logik politisk synlig. Det betyder ikke, at BRICS er på vej til at blive en samlet antistivt blok. Det er organisationen for forskellig

til. Rusland og Kina kan have interesse i at svække amerikansk dominans, men mange af de øvrige medlemmer ønsker først og fremmest større råderum – ikke en ny supermagt.

Netop derfor er BRICS interessant.

Organisationen forsøger ikke nødvendigvis at erobre den eksisterende orden. Den forsøger at gøre den mindre vestligt centreret. Det kan ske langsomt og uden store overskrifter: gennem handel, finansiering, investeringer, energisamarbejde og diplomatiske koordineringer.

Vestens fejl

BRICS behøver heller ikke være enige om alt for at få betydning. En organisation kan ændre magtbalancen uden at producere fælles beslutninger om alle spørgsmål.

Det er måske den fejl, Vesten begår i vurderingen. Vi måler BRICS på, hvor effektivt organisationen ligner vores egne institutioner. Men BRICS' funktion er en anden: at samle lande, som ønsker større indflydelse uden at underlægge sig én dominerende magt.

Det gør organisationen vanskelig at kontrollere – og vanskelig at ignorere. For Europa er konklusionen derfor ikke, at BRICS skal bekæmpes eller ignoreres. Den skal forstås.

For den internationale magtbalance er allerede under forandring. USA forbliver verdens stærkeste militærmagt. Kina er blevet en økonomisk og teknologisk stormagt. Europa har fortsat betydelig økonomisk vægt. Men mellem disse poler vokser et bredere netværk af lande frem, som vil definere deres egne interesser.

BRICS er det tydeligste institutionelle udtryk for denne udvikling.

Den gamle verdensorden forsvinder ikke fra den ene dag til den anden. Men den bliver vanskeligere at styre fra et centrum. Det er den virkelighed, Europa må indrette sig efter.

BRICS er ikke længere gæsten ved bordet. Det er en del af bordet. Garanten for denne positive udvikling bør tilskrives Indien, som under statsminister Modi har set betydningen af BRICS.

Indien fremstår endnu skarpere som brobygger mellem Vesten og det globale syd. Kursen er forsonende og ikke konfrontatorisk.

Partnerskaber og samarbejder på kryds og tværs maksimerer mulighederne. Indien og BRICS-landene bevæger sig hastigt væk fra kun at modtage til at bestemme, hvad man kan og vil bruge i sin egen økonomiske, teknologiske og sikkerhedspolitiske udvikling.

Det er geopolitisk uafhængighed.

Helt afgørende er det, at Europa er skarp og proaktiv og fortsat at placere sig i denne nye virkelighed.